

POSLEDNJE VESTI: BOBETKO 'ISPLANIRAO' MEDACKE UZASE

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Ostareli hrvatski general, oko cijeg se izrucenja vode burne rasprave, navodno je odigrao presudnu ulogu u zlocinima pocinjenim u operaciji Medak.

Janko Bobetko optuzen je za ratne zlocine pocinjene u zivotnom dobu kada se vecina ljudi uveliko nalazi u penziji i radosno se posvecuje uredjivanju vlastitog vrta.

Imao je 74 godine i bio nacelnik Glavnog stozera Hrvatske Vojske (HV) u trenutku kada su pripadnici elitne Devete gardijske brigade krenuli u juris na niz srpskih sela u oblasti Medak (150 km juzno od Zagreba).

Medacki dzep je brezuljkasto podrucje, uglavnom prekriveno poljoprivrednim usevima i sumom, a pomalo nalik prstu zalazilo je duboko u hrvatsku teritoriju. Nastanjivali su ga Srbi, njih oko 400, a zastitu im je pruzalo svega nekoliko jedinica milicije.

Napad je umnogome imao simbolicku vaznost. Vec dve godine Hrvatska se nalazila u ratu, prisiljena da trpi poraz za porazom od mnogo bolje opremljenih srpskih snaga. Medak je trebalo da oznaci prekretnicu: armija je citavu operaciju izvela kao upozorenje neprijatelju, a sa ciljem podizanja morala vlastitih jedinica.

Sve je pocelo 9. septembra 1993., zestokim bombardovanjem u sest casova izjutra. Gardijske jedinice su nakon toga lako skrsile otpor slabe srpske odbrane i zauzele niz sela s druge strane fronta, u kojima se zadrzao i veliki procenat lokalnog stanovnistva, koje nije stiglo da pobjegne.

Prema slovu optuznice koja je podignuta protiv Bobetka - cija se vlada jos uvek oglusuje o haski zahtev za izrucenjem - potom se dogodilo sledece: "Najmanje stotinu Srba, ukljucujuci i 29 srpskih civila, protivzakonito je ubijeno, dok su ostali pretrpeli teske povrede."

Zlocini su podrazumevali i "javno pogubljenje Boje Vujnovic, koja je uz porugu ziva spaljena", kao i "streljanje, klanje, odsecanje prstiju, teska premlacivanja, nanosenje opekotina cigaretama, skakanje po telima, vezivanje tela za automobil i njihovo povlacenje po putu".

Takve su strahote bile uobicajene u ratovima koji su u to vreme vodjeni na Balkanu, ali je slucaj Medak ipak specifican po tome sto su se u neposrednoj blizini zatekle jedinice Ujedinjenih nacija. Tako su one bile u prilici da se i same uvere u tezinu pocinjenih zlodela.

Kanadski bataljon, koji je bio lociran u obliznoj Zasticenoj zoni UN-a, stupio je u akciju. Hrvatska je hitro pristala da povuce okupacione snage, sto je i ucinila 17. septembra.

Cekajuci da budu upuceni na teren, kanadski oficiri culi su na stotine eksplozija - hrvatske jedinice podizale su u vazduh seoske zgrade. Tuzilastvo naime tvrdi da je sruseno ukupno 164 kuce i 148 stala, usled cega prezivelo srpsko stanovnistvo prakticno nema gde da se vrati.

Kasnije ce Kanadjani pronaci i ljudska tela.

Tokom procedure koja ce prerasti u jednu od prvih istraga ratnih zlocina pocinjenih u hrvatskom ratu, na licu mesta pojavila se i Ekspertska komisija UN-a, koja je sacinila izvestaj o nizu jezivih prizora na koje je naisla. Dva potpuno sprzena lesa bila su strpana u kokosinjac; brojna osakacena tela bila su razmrskanih lica, bez usiju, ociju ili prstiju; brojna "ranjavanja u glavu ili sa male udaljenosti, koja su po ucestalosti prevazisla sva ocekivanja", kako je to naznacila komisija.

Mada izvestaj te komisije iz decembra 1994. sadrzi i izjave prezivelih Srba koji su bili ocevici nasilja, u njemu je data preporuka da se, zbog nedostatka dokaza, optuznica podigne samo za zlocin unistavanja imovine.

Komisija je zapravo preporucila tri optuzbe: za teske povrede Zenevske konvencije, kršenje zakona i obicaja ratovanja (u oba slucaja zbog unistavanja imovine) i, najzad, za jos jedno kršenje zakona i obicaja ratovanja (zbog pljacke privatne svojine).

Karla del Ponte (Carla Del Ponte) , glavna tuziteljica Tribunala, nakon sto je istraga nastavljena, podigla je, medjutim, 23. avgusta 2002. znatno tezu optuznicu.

Tim dokumentom Bobetka se tereti po dva osnova: za zlocine protiv covecnosti i za kršenje zakona i obicaja ratovanja. Optuznica ima ukupno pet tacaka: progon, pljacka, okrutno razaranje i dve optuzbe za ubistvo.

Izgleda da za sve ove godine ni Del Ponte nije saznala mnogo vise o neposrednim pociniocima navedenih zlodela, nego sto su pre nje vec znali clanovi Ekspertske komisije. No, s druge strane, ona je bez ikakvog ustezanja otkrila pod cijom su komandom oni bili.

Bobetko je postao penzioner nekadasnje Jugoslovenske narodne armije (JNA) punih dvadeset godina pre izbijanja rata na Balkanu.

Zajedno s bivsim hrvatskim predsednikom, Franjom Tudjmanom on se tokom Drugog svetskog rata borio na strani partizana.

Kad je Tudjman 1990. osvojio vlast, Hrvatska se ubrzo otcepljuje od Jugoslavije a potom i tone u rat. U aprilu 1992. Tragajuci za ljudima u koje ima poverenja, tadašnji predsednik imenuje Bobetka za generala novoformirane vojske.

Novembra 1992., Bobetko konacno dospeva i na najvisi polozej: Postaje zapovednik Glavnog stozera i biva potcinjen jedino Tudjmanu, tj. vrhovnom komandantu.

Danas 83-godisnjeg Bobetka tuzioci optuzuju da je stajao iza medacke akcije i tvrde da je upravo on "odigrao presudnu ulogu u osmisljavanju, planiranju, odobravanju, naredjivanju i/ili izvrsavanju hrvatske vojne operacije u Dzevu".

Od zagrebacke komande do medackih polja smrti vodio je veoma dug lanac komande, ali to, po tvrdnjama tuzilaca, ne predstavlja nikakvo opravdanje.

Tuzioci ce Bobetka okriviti i zbog toga sto je kao komandant bio obavezan da pokrene i odgovarajucu istragu, cim je od funkcionera UN saznao za zlocine. A on to, po njihovim recima, nije ucinio.

Chris Stephen sef je kancelarije IWPR-a u Hagu.

Focus: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/poslednje-vesti-bobetko-isplanirao-medacke>